

Dánial P. Nielsen, valemni í Norðoya valdømi

FISKIVINNA

Í stevnuþrá javnaðarflokksins punkt 11 stendur:

Fiskivinnan er landsmál, og skal landið ganga**á odda bæði við útbyggjan og rakstri**

Her verður ásaðnað, at fiskivinnan er landsmál, og vildi eg tí hildið, at tað almenna eigur at stuðla royndarfiskiskap bæði á okkara egna sjóki og á fjarleiðum. Vit hava gott nokk royndarskip; men hetta er alt ov lítið, tá vit siggja, hvat aðrar fiskivinnutjóðir seta inn uppá royndarfiskiskap. T. d. hevur Noreg fleiri skip, sum helst onki annað gera uttan royndar ymiskar reiðsskap á ymskum leiðum til ymiskar tíðir.

Til dømis eru fiskigrunnarnir á New Foundlandsleiðum so stórir, at fáir skiparar hava torað at roynt aðrar leiðir uttan ter mest kendu, sum t. d. Flemich Cap, tí túrur skuldi helst gerast uppá so stutta tíð sum gjørligt.

Nú frettu vit, at linuskipini fáa væl av fiski í St. Lawrence-flógvanum og um hetta hevði verið roynt fyrr, hevði helst sæð øðrvísi út í dag, soleiðis at helst fleiri av teimum skipum, sum lögdu um til gørn tá linufiskiskapurin minkaði á teimum vanligu leiðum, helst høvdu hildið áfram við linuveiðu á øðrum veiðukjum.

Okkara skiparar hava væl verið greiðir yvir, at fiskur varð á øðrum leiðum, men tá hesar leiðir hava verið óroyndar, av Føroyingum í hvørtfall, hava teir ikki verið greiðir yvir, nær besta fiskitíð hevur verið á hesum okjum, og hava sostatt aftra seg við at flutt av teimum betur kendu leiðum, sjálvt um fiskiskapurin har hevur minkað.

Um nú tað almenna hevði havt eitt ella helst fleiri skip, sum høvdu til uppgávu at kanna, nær og hvar best møguligt útlit var fyri at fáa fisk, høvdu okkara fiskiskip óivað vunnið innafurt, hvat hetta vildi kosta tí almenna.

Hetta ger seg eisini galdandi á okkara egna leiðum. Eftir hvat okkara fiskiserfrøðingar siga, er hópur av flattfiski við Føroyar, og tað ikki verður loyvt at veiða henda fisk við trolli, átti at verið gjørdar royndir við øðrum amboðum, t. d. gornum, at veitt henda fisk. Møguliga eru royndir gjørdar, men um so er, so er hetta mærlig kunnugt ikki almennakent.

Eisini er væl av skeljafiski undir Føroyum. Hetta er ein vøra, sum aðrar tjóðir fáa

kunna lagt til rættis, hvussu vinnuliv okkara eigur at verða útbýgt. Men eitt er umráðandi og tað er, at allir møguleikar verða nýttir, og at teir, sum landinum stýra og teir, sum vinnulivið hava í hondum ikki helma í; men altíð og allastani eru framvið, so allar kreftir í fólkunum kunnu samvirka til at skapa eina betri framtíð fyri fólk og land.

nóg burtúr, so hvi skuldu Føroyingar ikki eisini roynt henda fiskiskap.

Gjaldan av terminum

Her haldi eg at tað restar nakað.

Eitt er at kunna gjalda hvørjum sitt, men rentur og avdráttur og eisini trygging, skulu ikki bert gjaldast, men skulu gjaldast til ein ásettan dag, annars fellur hamarin.

Her haldi eg, at tað skuldi borið til at funnið eina skipan, soleiðis at eitt skip ella virki ikki fór av knóranum, um ein

ella fleiri túrar miseydnast av eini ella aðrari óvanligari orsök.

Eg kundi hugsað mær, at her var stovnaður ein grunnur undir tí almenna, sum hevði um hendi gjaldan av terminsgjöldum, og møguliga eisini trygging.

Í henda grunn skuldi so farið ein vissur partur av bruttosøluni hjá hvørjum skipi, og á henda hátt kundi eitt skip, sum tað gekst heilt væl hjá t. d. verið fært fyri at góldi seg sjálfvurt aftur eftir 5 árum, meðan onnur brúktu 10, 15 ella 20 ár um gjalda seg aftur.

Hetta haldi eg hevði skapað meira tryggleika bæði millum fiskimenn og teir sum stíla fyri á landi, tí sum er veit hvørin partur um skipið, møguliga er selt aðrenn túrin er endaður.

Sjálvandi skuldi tað almenna havt eftirlit við, at skipini blivu forsvarliga drivin, og haldi eg ikki, at hetta hevði skert um kappingarhugin.

Um hetta skuldi verið fríviljigt ella fyri øll skip, sum tað almenna letur byggistudul til, kann helst tjakast um, men haldi eg, at hetta í hvørtfall skuldi verið gjørt fyri tey skip og virkir, sum tað almenna veðhendir fyri á ein ella annan hátt.

Hvussu nógv av bruttosøluni skuldi inn í henda grunn, átti so at rætta seg eftir, hvussu nógv skipið kundi metast at veiða fyri í mun til byggikostnaðin.

Í veruleikanum hefta skipini sum er fyri hvørt annað í ein vissan mun, tá øll skip sum fáa lán í somu seriu frá Realinum hefta solidarisk fyri hesa seriu av obligatiónum. Soleiðis var í hvørt fall í byrjanini, og mær kunnugt er hetta ikki broytt.

Dánjal P. Nielsen.

Mergsúgv-arar og ...

(Framhald frá 1. síðu)

saman við afturhaldinum fólkaflokkinum og sambandinum. Tá vóru eingi róp um eyðrenarar, tá hann Erlendur tók saman hendur við eyðrenarunum móti innflytarasamtøku fólksins.

Og so eyðrenarin mikli, sum Erlendur hevði skrivað, Fiskasolan, hvussu var nú við henni, misti hon rættin til útflytan? Sannleikin er líka tað mótsetta. Ongantið hevur verið eitt slíkt samfjód millum nakað landsstýri og Føroya Fiskasolu, sum hesi fyra árin meðan Erlendur Patursson og flokksfelagi hansara høvdu útflytingin í sínum hondum. Ikki eitt óvugt orð um henda stovn, tvørturímóti, tá Fiskasolan mælti til at nokta fiskimannasamokum at selja til besta pris, var tað so ikki nettupp Erlendur Patursson og stýri hansara, sum fult út tók undir við teimum, sum hann fyri nokrum árum hevði kallað eyðreningar og mergsúgv-arar, og noyddi fiskimannasamokurnar at selja fisk sín til hálvan pris, og soleiðis koyrdu fleiri av knóranum.

Erlendur Patursson og flokkur hansara hevur eina fortíð, sum ikki verður lætt at loypa frá.

Og seinasta vár sendi Erlendur Patursson boð til Føroya Reiðarafelag um at koma til fundar á skrivstovu Føroya Fiskimannafelags fyri at ganga saman um mótmæli móti at Lønjavningargrunnurin umframt at útbýta prisviðbót og minstuløn, eisini fór undir at reka fiskaribankavirki, so sum landsstýrið hevði uppskot um. Tá var Reiðarafelagið gott nokk og eingin eyðrenari, tá talan var um at forða fiskimannastovninum at stovna egið bankayrki. So lágt kunnu menn ríða, men fiskimenn munna duga at meta hvør ið talar teirra sak, og í verki vil visa at tað er meira enn orð, og so hvør einans nýtur fiskimannin ser til hjálpar, tá tað reður um at fáa vald, men heilt gloymir henda sama stætt, tá hann er komin í háseti sjálvur.

Verið ikki tikin av bóli

Enn einaferð taka flokkar mál til valagn, sum nóg oftani søgd, kunnu fáa veljaran at gloypa; men at vísa á nakra betri gongda leið, eru teir ikki førir fyri

Villi Hansen, valemni hjá Javnaðarflokkinum í Norðoyum, skrivur:

Sum vanligt er undan hvørjum vali, finna teir ymsu flokkarnir ser fram mál, ið teir vilja fara á val uppá; og sum vanligt er, koma andstöðuflokkarnir fram við skuldsætingum og rumbulmálum, ið teir royna at trúttu niður í veljaran, so hesin, um lygnin verður borðreidd nóg ofta, lættliga kann koma at trúgva.

Vit minnst væl, tá NATO-málið var í háseti, og serliga tjóðveldisflokkurin ógnaði ser hetta mál til valagn, og sendi millum annað blóð runt til Føroya fólk, har sundurskornir kroppar vóru sýndir, sum úrslit av, at NATO-stoðir vóru settar upp. Men tá ið málið nú kom til viðgerðar á tingi at fáa NATO burtur, atkvøddu bert tveir tjóðveldismenn fyri málinum, meðan ein triði atkvøddi ikki, og hinir móttu ikki upp, so her sæst hvussu lítil álvari er aftanfyrir slíka uppsøging. Slíkur orðloysingur vendur veljarin ser sjálvandi burtur frá.

Til hetta val hava tjóðveldis hetjurnar sett ser fyrir, at fara á val uppá felagsmarknaðin; men longu nú sæst, at teir sjálvir hava sligið seg frammáná, tí í øðrum hvørjum blaði vilja teir halda seg langt burtur frá hesum marknaði, meðan tú í hinum blóðunum sært, at somu menn vilja kanna málið. Hvar í hvør stendur, er ið tað meta um; men givið er, at ein politiskur flokkur hevur ikki rætt uttan nakað sum helst at siggja burtur frá einum máli,

uttan at hava kannað tað út í æsir. Tað er skylda hjá einum og hvørjum politikkarum at kanna øll mál, ið koma honum upp í hendur. At veita fyri munir og vansar upp móti hvørjum øðrum fyri at finna bestu loysnina. Og eru fyrimunir størri enn vansarnir, ja, so er sjálvandi at taka av slíkum møguleika; men missa vit meiri enn vit vinna, ja, so er sjálvandi at halda okkum burtur.

Tað er brot móti samfelagnum og tess borgarum at taka avstand frá einum máli, uttáa fyrst at kanna tað gjølla, og av øllum alvi royna at vinna so nógvur fyrimunir sum gjørligt. Monnum sum seta seg hendur í hupp, hevur samfelagið ikki brúk fyri.

Heldur ikki hava hesir menn

víst á nakra aðra gongda leið, enn bert at standa uttanfyri. Tá teir soleiðis banna felagsmarknaðin, skuldi sjálvandi ventast, at teir komu við onkrum uppskoti, ið sýndi betri gongdar leiðir.

Um nú Europa verður samskipað og millum annað fer at selja til USA, hvørjir møguleikar verða so hjá okkum at standa uttanfyri og kappast við felagsmarknaðin við sølu til USA. Kunnu vit gera okkum betri galdandi tá?

Slíkir og mangir aðrir spurningar mugu takast við, áðrenn málið er greitt, og tí er tað avgjørt neyðugt, at vit royna at vinna so stórar sømdir sum móguligt, og síðan taka støðu til, um vit skulu fara uppí, standa uttanfyri ella fáa eina associeringsskipan. Vit vilja uttan nakað sum helst leggja mál ið fyri fólk, so tað við fólk atkvøddu ella einum nývali kann taka støðu til spurningin, tá allar royndir og alt kann-ingararbeiði er liðugt.

Villi Hansen

Framhald av útbyggingini undir javnaðarleiðslu!

D. J. Kjærbo, valemni hjá Javnaðarflokkinum í Eysturoy, skrivur:

Nú frammanundan lögtingsvalinum 7. nov., og tað hevur verið til hini undanfarnu lögtingsval, verður nógv sagt í skrift og talu frá teim ymsku flokkunum fyri at verja sína støðu í føroyskum politikki, og tað vil so vera; men látið okkum hyggja eitt sindur aftur

um bak og siggja hvør politiskur flokkur hevur fingið mest burtur úr til frama fyri land og fólk, tað má jú vera tað sum telur mest og sum Føroya veljarar mugu leggja ser í geyma nú farast skal til val.

Til lögtingsvalið 1958 góvu veljararnir Føroya Javnaðarflokki góðan stuðul, og fyri fyrstu fer kom flokkurin sum størsti flokkur inn á ting við 8 monnum, flokkurin fekk leiðsluna í landsstýri við P. M.

Dam, sála, sum lögmanni. Farið var beinan vegin undir at byggja okkara høvuðsvinnu fiskivinnuna út, sum var komin so nógv í afturhond, hetta eydnaðist ógvuliga væl og kom fartur á aftur skipabyggingina og annað sum hevði ligið á lani frammanundan. 4 ár gingu við at útbyggja okkum bæði á landi og sjógv og ongantið fyrr kom so nógv av skafti hvørki á landi ella sjógv til

(Framhald á 8. síðu)